

สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานและสัมมนาฯรับฟังความคิดเห็น
เรื่อง “การรับฟังความคิดเห็นการปฏิรูปสื่อ
คณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาปฏิรูปแห่งชาติ
ระหว่างวันเสาร์ที่ ๒๗ – วันอาทิตย์ที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘
ณ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ตามที่คณะกรรมการได้เดินทางไปศึกษาดูงานด้านวิทยุชุมชน และจัดสัมมนาฯรับฟังความคิดเห็น ในส่วนของสื่อชายขอบ สื่อเพื่อผู้ด้อยโอกาส สื่อทางเลือก และสื่อสันติภาพ ณ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เพื่อรับทราบและแลกเปลี่ยนแนวทางข้อเสนอ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนตามเจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ การเข้าถึงสื่อมวลชนของผู้ด้อยโอกาส ตามชายขอบ ตามเขตชายแดน หรือสื่อสันติภาพ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นมาตรฐานของสื่อและยกระดับคุณภาพในวิชาชีพ พร้อมทั้งแนวทางที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการกำกับดูแลที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ และเป้าหมายในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลกันเองในระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อทั้งหลาย

๒. เพื่อรับทราบแนวทาง ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น ความมีส่วนร่วมตามของกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ ผู้ประกอบการกิจการด้านสื่อ ในการออกแบบรูปแบบองค์กรการกำกับดูแล คือ สภาวิชาชีพสื่อแห่งชาติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการ กลไก ในการรับเรื่องร้องเรียน อันจะทำให้การกำกับดูแลเป็นไปตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และมาตรฐานแห่งจรรยาบรรณในวิชาชีพ

๓. เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการส่งเสริมสนับสนุนให้สื่อมีบทบาทที่สำคัญในการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนให้เป็นโรงเรียนสังคม

๔. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมด้านการสื่อสาร และสารสนเทศ ในภาพรวม โดยการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง จากผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อที่แท้จริง สำหรับนำไปกำหนดเป็นแนวทางและนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิรูปอย่างได้ผลและเป็นรูปธรรม เพื่อปกป้องความเสรีภาพ และความเป็นอิสระของสื่ออย่างแท้จริง

การศึกษาดูงาน (วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗)

คณะกรรมการได้เดินทางไปศึกษาดูงานด้านวิทยุชุมชน ณ สถานีวิทยุชุมชน Pink Radio 107 MHz และ สถานีวิทยุชุมชน HOT Station 106 MHz ซึ่งสถานีวิทยุชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยทำการออกอากาศ ครอบคลุมพื้นที่ชายแดนทั้งฝั่งประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน ระยะทางในการส่งสัญญาณไกลกว่า ๓๐ กิโลเมตร โดยภาษาที่ใช้จะออกอากาศจะเป็นภาษาไทย แต่เพลงที่เปิดจะมีทั้งเพลงไทยและเพลงของประเทศเมียนมาร์ และมีทั้งผู้ฟังที่เป็นทั้งคนไทยและคนเมียนมาร์ โดยมีผู้สนับสนุนรายการที่เป็นทั้งผู้ประกอบการทั้งคนไทยและผู้ประกอบการคนเมียนมาร์ จากการศึกษาดูงานการดำเนินงานของวิทยุชุมชนทั้ง ๒ แห่ง ได้มีข้อสังเกตจากการศึกษาดูงาน ดังนี้

๑. ผู้ประกอบการวิทยุชุมชนเห็นว่าปัญหาสำคัญที่ต้องการให้มีการแก้ไข คือ ขั้นตอนในการขอต่อใบอนุญาตประกอบการสถานีวิทยุชุมชน ซึ่งค่อนข้างมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนการขอใบอนุญาตมีอุปสรรคมาก และค่าใช้จ่ายสูง ขอใบอนุญาตทดลองประกอบสำหรับวิทยุชุมชนจะต้องใช้เอกสารจำนวนมาก

สถานีละ 50-60 หน้าเป็นอย่างน้อย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สร้างความยุ่งยากให้กับผู้ประกอบการวิทยุชุมชนที่อยู่ชายขอบเป็นอย่างมาก

๒. ผู้ประกอบการวิทยุชุมชนถูกรบกวนคลื่นจากสถานีวิทยุชุมชนที่ไม่ได้รับใบอนุญาตหรือจากสถานีวิทยุที่แพร่คลื่นมีค่าเบี่ยงเบนทางความถี่เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดออกมารบกวนความถี่ของวิทยุชุมชนสถานีหลัก

๓. การประมูลคลื่นความถี่เมื่อครบสัญญาสัมปทาน ซึ่งผู้ประกอบการวิทยุชุมชนต้องมีเงินทุนในการประมูลเพื่อดำเนินกิจการต่อ ผู้ประกอบการวิทยุชุมชนจึงมีความเป็นกังวลว่า อาจไม่ได้รับการประมูลคลื่นเพื่อมาทำวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นอาชีพหลักของตนและได้ใช้เงินลงทุนจำนวนค่อนข้างสูงไปแล้วด้วย ถ้าหากไม่ได้รับการประมูลจะส่งผลกระทบต่ออาชีพของตนอย่างมาก

๔. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะรับโฆษณาจากผู้สนับสนุนรายการที่ได้รับใบอนุญาตให้โฆษณาขายยาทางสื่อทั่วไป หรือใบ ขท. นอกจากการมีใบ ขท. แล้ว เจ้าของคลื่นยังได้มีการทำความเข้าใจร่วมกันกับผู้จัดการรายการก่อนว่า ในการจัดรายการจะไม่ใช้คำพูดที่เป็นการโฆษณาสินค้าเกินจริง เช่น การโฆษณาสินค้าที่เป็นยาสมุนไพร จะไม่ใช้คำพูดว่า “เมื่อรับประทานแล้ว ผู้ป่วยจะหายจากอาการป่วย” เป็นต้น

๕. ผู้ประกอบการวิทยุชุมชนมีความประสงค์และยินดีที่จะให้ความร่วมมือ หากจะมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ เพื่อให้มีการพัฒนาความรู้ ศักยภาพ และรวมตัวกันเพื่อสร้างกติการ่วมกัน และกฎระเบียบของผู้ประกอบการเอง ให้มีการกำกับดูแลจริยธรรมกันเอง

การรับฟังความคิดเห็น (วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗)

โดยรูปแบบในการสัมมนาเป็นการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็น พร้อมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชน ซึ่งเป็นนักข่าวภูมิภาคประจำจังหวัดเชียงราย จำนวน ๒๐ คน ซึ่งเป็นตัวแทนที่มาจาก

๑. หนังสือพิมพ์ชายแดนนิวส์
๒. ไทยพีบีเอส
๓. PPTV
๔. ไทยรัฐทีวี
๕. หนังสือพิมพ์มติชน
๖. Nation Chanel
๗. Spring News
๘. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
๙. ประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงราย
๑๐. สถานีโทรทัศน์สีช่อง ๗
๑๑. หนังสือพิมพ์ข่าวสด

๑. ปัญหา/อุปสรรค ในการทำหน้าที่สื่อ

๑.๑) การแบ่งปันข้อมูลข่าวสารทาง Social Network สร้างความตระหนก ปั่นป่วนให้กับประชาชน รวมทั้งการนำเสนอข่าวในลักษณะไม่ระบุแหล่งที่มา หรือไม่ให้เครดิตเจ้าของข่าว บางครั้งสร้างความเสียหายให้กับผู้เป็นเจ้าของข่าวด้วยการเพิ่มเติมเนื้อหาโดยไม่มีข้อมูลความจริง

๑.๒) สื่อบางรายมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมทำให้เกิดความเสียหาย ทำให้สื่อโดยรวมขาดความน่าเชื่อถือ

๑.๓) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารยังไม่สามารถใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ สื่อมวลชนที่อยู่ต่างจังหวัดไม่ให้ความสำคัญ ตลอดทั้งนักข่าวภูมิภาคไม่สามารถเข้าถึงได้เต็มที่

๑.๔) หน่วยงานของรัฐก็ติดกันปกปิดความจริง การประสานงานกับหน่วยงานบางครั้งไม่ได้ความร่วมมือเท่าที่ควร พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ยังไม่สามารถปฏิบัติได้จริงในทางปฏิบัติ เพราะหัวหน้าส่วนราชการมักไม่ให้ความร่วมมือและปฏิเสธการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยอ้างเรื่องความมั่นคง

๑.๕) สื่อไร้สังกัด สื่อที่ตั้งขึ้นเอง มีผู้สื่อข่าวจำนวนมากเกินไป ทำให้สื่อที่มีสังกัด ทำงานได้ไม่เต็มที่ และเป็นสื่อที่ไร้จรรยาบรรณ หรือใช้วิชาชีพในทางมิชอบ

๑.๖) สื่อบางคนไร้จรรยาบรรณทำให้เกิดผลเสียในภาพรวม มีนักสื่อสารมวลชนขึ้นมามากมายทำให้ไม่อาจจะพูดได้ว่าใครเป็นสื่อมวลชนที่แท้จริง ไม่มีองค์กรที่จะมาควบคุมดูแลได้ทั่วถึง

๑.๗) สวัสดิการของสื่อมวลชนไม่มีรองรับ

๑.๘) การใช้สื่อ Application line มีความสะดวกง่าย เข้าถึงเร็วกว่ามาก

๒. การตั้งสภาวิชาชีพสื่อแห่งชาติ และคณะกรรมการในสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

๒.๑) ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายสภาวิชาชีพสื่อให้กว้างครอบคลุมต่างจังหวัด

๒.๒) ควรมีการตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นร่มใหญ่กำกับดูแลองค์กรสื่อทั่วประเทศ

๒.๓) ควรตั้งสภาวิชาชีพเพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแล จริยธรรมของสื่อมวลชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะการกำกับดูแลสื่อมวลชนบางกลุ่มบางรายที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม โดยต้องมีการควบคุมดูแลการทำหน้าที่ให้มีความเคร่งครัด

๒.๔) เมื่อมีการตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติแล้ว ควรมีการกำหนดมาตรการการลงโทษสื่อที่ทำผิดจรรยาบรรณอย่างเด็ดขาด

๒.๕) เมื่อมีการตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติควรให้อำนาจสภาวิชาชีพสื่อมวลชนในการควบคุมสื่อที่อยู่ใน social network ซึ่งจะเป็นการลดการนำเสนอข่าวลวง ข่าวลือ ได้มาก

คณะกรรมการในสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติควรประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรเอกชน นักกฎหมาย นักสื่อสารมวลชน นักสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ต้องมีการบัญญัติบทลงโทษข้อปฏิบัติได้อย่างยุติธรรม และมีตัวแทนจากส่วนภูมิภาคเข้ามามีส่วนร่วม โดยการคัดเลือกโดยการโหวต หรือการเลือกตั้ง หรือการสรรหา

๓. สวัสดิการสื่อและสวัสดิภาพของบุคลากรสื่อ

ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่แสดงความเห็นด้วยในการที่จะให้มีการสนับสนุนให้มีการส่งเสริมด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการสื่อ แต่ต้องเป็นสื่อที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตลอดจนสื่อทุกประเภทที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

๔. ทศนคติเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ทั้งในเรื่องข่าวการเมือง ข่าวสถานการณ์ชายแดนภาคใต้

ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นว่าการนำเสนอข่าวใด ๆ ก็ตามต้องเสนอตามความเป็นจริง บนหลักของความถูกต้องมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ ไม่นำเสนอข่าวโดยการเลือกข้าง ไม่แสวงหาผลประโยชน์ หรือสร้างความแตกแยก สำหรับปัญหาที่สำคัญคือการแทรกแซงโดยนักการเมืองหรือกลุ่มทุน

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสัมมนาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ได้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์ของสื่อ โดยเห็นว่าสื่อควรจะมีการรวมตัวกันไม่แยกเป็นฝ่ายและต้องมีการอบรมพัฒนาเพื่อให้ทันต่อ
เทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป และศึกษาเรียนรู้ภาษาวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านเป็นต้น

จบการสัมมนาเวลา ๑๒.๓๐ นาฬิกา